

B A J A

vegyes tartalmu hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . 5 frt — kr.
Fél „ . . . 2 frt 50 kr.
Negyed „ . . . 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legjutányosabban számíttatnak.

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:

bajai állami tantóképzésben.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Az ipartörvény revisiójához.

(I. közlemény.)

A nmltsu földm. ipar- és kereskedelemügyi Minister az ipartörvény, valamint a vele kapcsolatos ügyek revisiója alkalmából az ezen ügyek tárgyalása alatti készült kérdőpontokat megküldötte véleménynyilvánítás végett a „Magyar Kereskedelmi Csarnoknak“ Budapesten.

Örömmel vették a minister urnak ezen magas figyelmét, s a felhívásnak erejükhöz képest megfelelni óhajtván, a kérdőpontokat minden egyes tagnak megküldötték azon czélből, hogy mindenki fejtsse ki nézetét azokat illetőleg, s hogy az így beérkezett véleményeket egyetemes nagygyűlésükön vitatkozás alá bocsássák.

A nagygyűlések megtartattak, s azok határozatai mint egy 6 sűrű ivre terjedő feliratban a Minister urnak megküldettek.

Ezen felirattal óhajtunk jelen alkalommal foglalkozni, ismertetni a Magyar Csarnok véleményét az ipartörvény módosítása ügyében, mert abban számos igen helyes észrevétel van; de van benne olyan is, amit egészben helyesolni nem tudunk.

Betartva a felirat sorrendjét, kivonatban közöljük az egyes pontokat, melyekhez szerény észrevételeinket fűzzük.

I. Az ipar megkezdése és gyakorlása.

Az első kérdő-pont abból áll, hogy az 1872. VIII. t. cz. 1-ső § ában foglalt azon intézkedés, mely szerint a „magyar korona területén minden nagy kóru, vagy nagykorúnak nyilvánított

egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt bármely iparágat, ide értve a kereskedést is, bárhol önállólag és szabadon gyakorolhat“ fentartandó-e vagy nem?

Erre nézve kifejti a felirat, hogy midőn a 18. század végén több helyes érvvel indokolva követelték a szabadipar behozatalát, nem igen fontolták meg annak eshetőleges káros következményeit; mert mindenütt azon nézetből indultak ki, hogy elég az iparszabadság elvét kimondani, elég azt törvény útján szentesíteni, mi, minthogy erre nézve Európaszerte megindult a mozgalom, csakugyan meg is történt.

De a tapasztalat arra tanított, hogy ez nem elég, hanem, hogy az iparszabadság egy problema, melynek megoldása igen nehéz, és mely kellő biztosíték nélkül nem a szabadsághoz, hanem a szabadossághoz, rendtelenséghez, a vad háborúhoz vezet. Már pedig az iparszabadság alatt nem értették az iparrend felfogatását, nagy társadalmi csoportok elnyomását olyanok által, kik a versenyben legvakmerőbbek, és azt a legveszedelmesebb és talán legaljasabb eszközökkel vívják ki, hanem értjük az okszerű, a kölcsönös érdekekben megszábotott szabadságot, melyet a társadalom, az állam biztosít nekünk.

A felirat ezen tapasztalás bizonyította észrevételeit azzal fejezi be, hogy az iparszabadság csak iparrend által lévő biztosítható, fentartandónak véli az iparszabadság elvét, melynek foganatosítására és biztosítására azonban a későbbi pontokban körvonalozza azon intézkedése-

ket, melyekben a jövő iparrend alapvonalait felismerni véli.

Mi is azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy az iparszabadságnak van előnye, sőt szükséges is az bizonyos tekintetekben, de annak több ferde kinövéseit, és az adott előnnyel való számos visszaéléseket kellene megszüntetni, illetőleg megakadályozni.

Égető szükségnek látjuk az iparszabadság elvébe rendet hozni és azt megtartani, mert ha valahol, úgy itt szükséges a rend, a határozott irány megtartása.

II. Ipartársulatok és iparhatóságok.

Az 1. pont kérdi: kielégítők-e az ipartörvény intézkedései az ipartársulatok tekintetében?

A felirat válaszólag hosszasan kifejti, hogy midőn az 1872. VIII. törvényezikkél nálunk a czéhek megszűntek, nem mondatott ki határozottan ezek helyébe az ipartársulatok létesítésének kötelezettsége, hanem ez az érdekelteknek ugyszólván csak kénye-kedvére bízott.

A törvény nem követelte ezt, az illetők pedig nem gondoltak vele, úgy hogy ha némely helyen alakult is ilyen társulat, az az óriási közönnyel alig tud megküzdni.

Most azonban a kisipar terén felmerülő számos jelenség bizonyítja, hogy e tekintetben kell valamit tenni, hogy az ipartársulatok szervezését előmozdítani szükséges volna s ezért a kötelező ipartársulatok mellett van.

„Világosan kifejtettük fentebb, folytatja a felirat — hogy az iparszabadságunk, de azt is, hogy bizonyos biztosíték nélkül a szükséges kivétel nélkül, az iparszabadság természetes kiépítését. Ezen biztosíték szükségesnek tartjuk az iparszabadság, melyeknek kötelező behozatala a társadalmi szabadság eszméjével nem ellentétesik.“

Sokan vannak ma még az oly iparosok, kik nem tagjai az ipartársulatoknak. Tökéletesen ignorálják azokat. Pedig ezzel oly bünt követnek el az ipar felvirágzása és a társadalom ellen, melynek káros kihatásait még ők maguk is érzik, de ezt nem tudják, vagy nem akarják belátni. Mert kétségtelen, hogy minden ember azon iparossal szeret valamit készíttetni, ki iparát tökéletesen érti s emellett művelt ember is. Az ipartársulatoknak pedig épen ez a céljuk: tagjaikat szellemileg művelni s az iparban szakismereteiket fejleszteni.

Az ipartársulat az ipar jogos képviselője, mint olyan gondoskodik első sorban mindazon intézkedésekről, melyek az ipar érdekében vannak, épúgy, mint azokról, melyek az iparosok érdekében vannak, felügyel a tanoncz viszonyok felett, gondoskodik ipariskolák létesítéséről, az önségély alapján biztosítja tagjait az aggkóról stbből származó viszontagságok ellen, előmozdítja az önségély-egyletek létesítését, jutalmakat tűz ki, kiállításokat rendez stb.

Igen ám! csak hogy ezeket azon esetben teheti, ha anyagi körülményei megengedik, ha számos tag által bizto-

TÁRCSA.

MAMELUK DAL.

— 1878. jan. 9. —

Vasut van a házám előtt.
Megillet, mint képviselet.
Hej! sok küzdebe is került,
Amig kivivnom sikerült.

Ki is mutattam tisztára:
A közérdek ugy kívánja.
Mindenkivel elhitettem,
Hogy másféle lehetetlen.

No de ki is tekintene
Közösségben egy-két mértföldre?!
Ily dologban ki is adna
Egy pár rongyos millióra?!

Lármázik a szomszéd város:
Hogy rá nézve szörnyű káros,
Hogy a vonal egyenesen
Ép a város alatt megyen.

Ámde nincsen igazsága.
Igazsága, hogy is volna?!
Vasutat ki adna néki,
Mikor mindig ellenzéki.
(Abádszalók.)

PAPUCSFI.

— 1879. jun. 25. —

Haragszik a feleségem,
Hogyan csattog: csak elnézem.
Semmi sincse a kedvére,
Szidás mindennek a bére.

A szálka is mostan szálfa,
Szó nélkül ő dehogy állja.
Szép apámnak ha volt büne:
Az is most mind előtűne.

Egy szavamra tized felel,
Szóm olajként tüzet nevel.
S nem lehetek még sem néma:
Mert ez neki csak új théma.

Uramisten! mit csináljak,
Melyik lábamra is álljak?!
Akár állva, akár ülve,
Szörnyen vagyok megböcsülve.

Azt gondoltam, hogy megverem,
Jaj istenem! dehogy merem.
Ösmerem a karna élet.
Csak ő hagyjon nekem békét.

Menekülnek, — utam állja,
Üstökömet ránczigálja.
Semmin sincsen megkímélve,
Hogyan menekülök éve?!

Csak legalább azt tudhatnám:
Miért dől-fül, haragszik rám?!

De hiszen őt ez élteti,
Természete már ez neki.
(Erzsébetváros.)

Káplány Géza.

„Minden és semmi.“

Éppen már felig rágtam el a tollszáram hegyét, gondolkozáv megirandó tárczám tárgya felett, midőn észrevettem, hogy a mit rágok, az nagyon kemény, Uram Isten! akkor veszem észre, hogy én esontot rágok, lévén a tollszáram nem fa, — hanem esontból.

Lám, lám! Hiába az ember mégis állat! Akarata ellen is esontot rág, benne van az ösztön! Hisz ugy is azt mondja Lenhossék tudós tanárunk: „az emberi test anyagában: a husban, sokszor észlelünk vad kinövéseket, mit mutatnak ezek? azt, hogy az ember állat, de nem! — hanem, hogy az ember vad állat.“

S én ne vallanám Darwin nézetét, — ki már tapasztaltam az emberben lévő ösztönt magamon! — Mindig! Lehet, hogy Darwin is ily féle tapasztalás folytán jött eszméjére.

De mire is nem vezeti az embert egy tárcza! — Össe-vissza tolnak gondolkozó tehetségében a különböző nagy események, melyek egy tárczában megörökítésre mindig alkalmasak.

Hej! Tárca! Tárca! De sok embernek csinásd sok, nagyon sok kellemetlenséget! — Ott van mindjárt azoknak a szegény ministereknek mennyit kell szenvedni, miért?

— — — csak egy tárczáért! — Nekem mennyi fejtőresembe kerül egy tárczának a megírása, de végre is a sok eszmék közül kezd a tárczairó kibontakozni, s imigyen kezdi! — Van-e unalmasabb időszak, mint az, mely a halottak napja és a szép karácsony közt mint Europa és Afrika közt a földközi tenger fekszik? Oh! de a sors ezen nem mindenkinek kedvező hatalom gondoskodik, hogy a repertoire teljes, érdekes, sőt mondjuk mozzalmas is legyen, mely megrengeté a földet Zágrábtól kezdve egész Lechner váci utcai órák boltjáig, melynek következtében Zágráb alatt majdnem akkora lyuk támadt, hogy elnyelte a képviselőházban vita tárgyaül szolgáló horvát kérdést is, — sőt nemcsak, — hanem a Gyapju utcai német színház ajtai is felpattantak, a tanács legutóbbi szavazat többsége szerint.

A népszínházban a magyar muza elvonulni kénytelen, s helyet ad német szerzőnek, az ifju Helmesbergernek, kinek még a neve sem jó, — hát a művésnek a czime a Gleicheni — — vagyis a „kétnejű gróf“ ez teljesen minden illusionkat elveszi a darabtól, nekünk már csak legjobban hangzik a „Falu rossza“, „Piros bugyellár“, „Sárga csikó“ stb. cím, ez már természetünkben van. — S így nem csoda, ha a „Nisída“ a földrengés által a népszínház repertoírjáról lerázott, s hogy az igazgatóság elhaladt a meredek uton, a nélkül, hogy a Strauss Bécsben felkapott operettjét a „Csipke kendőt“ felvette volna.

Ugyszint a földrengés eredményeül tudható be a „Mukányi“ előadása a népszínházban a nemzeti színház személyzete által

síva van lét-alapja, (létegy kétség-
len), mert kárba vész minden fáradsága,
igyekezete a kitűzött czél elérni akarni,
ha a közöny — ezen sok nemes intéz-
mény megőljő — kezét köve tartja.

Hazánkban, fájdalom, a társadalom
öntevékenysége még igen csekély, az
egyének önkéntes csoportosítására ezért
eléggé számítani nem lehet, mint ezt az
eddiggi tapasztalatok mutatták.

Indokolva van tehát ama kíváncságot,
mely az iparosokat arra akarja szente-
sített törvény által kötelezni, hogy az
ipartársulatoknak tagjaivá legyenek. —
Szegény magyar iparos, téged erőszak-
kolni kell magad javára lenned!

Fennebb említettük, hogy a felirat-
nak, illetőleg javaslatnak, van számos
oly pontja, melyet egészben helyeselni,
de van olyan is, melyet nemcsak, hogy
helyeselni nem, de rossznak tudunk.

Igy a felirat az iptársulatok ha-
táskörét illetőleg azt kívánja, hogy az
ipar gyakorlatát szakszerű qualificatiótól
függővé nem tetheti.

Ezt illetőleg mi egészen más néze-
ten vagyunk. — Az iptársulatoknak
egyik legszebb hivatása lenne, ha rájuk
biztatnák az iparendély adásának véle-
ményezésére. Ezek nem adnának engedélyt
oly ipar üzemeltetésére, melyhez az illető
folyamodó még annyit sem ért, mint —
hogy a közmondással éljünk — a tyuk
az abchez. Ha valaki bizonyos ipar foly-
tathatására engedélyt kér, annak az
iptársulat egy szakbizottsága, egye-
temben az ipariskola tanárával, mint il-
letékes tanszék előtt, ha nem is a praxis-
ból, de legalább az illető ipar elméleti
részéből kellene vizsgát tennie. Tudni
kellene az általa üzni óhajtott ipar mi-
ben voltát, annak alap s főbb vonásait;
s csakis az így megvizsgázott egyének
adna az iptársulat ajánlására az illető
hatóság iparendélyt, — különben fol-
lyamodó elutasítandó lenne.

Ha ily feltételekkel járna az ipar-
engedélynyerés, bizonyára nem lenne oly
sok kontár iparos, tisztelet a kivételek-
nek, mint ma, sőt hogy a jelenlegi helye-
zeten változtassunk, nem is lenne kár-
hoztható eljárás, hogy pl. a 3—5
évvél ezelőtt iparendélyt nyert ipar-
osokat is a fennebb említett vizsga alá
vetni, s az olyanoktól, kik még eme,
ugyis gyenge vizsgát sem tudnák letenni,

a jogot, illetőleg engedélyt megvonni, s
ezáltal módot nyújtani önálló iparüzésre
számos olyanoknak, kiknek a kellő qua-
lifikációjuk megvan ugyan, de a nyom-
asztó anyagi körülmények — az ipar
pangásától visszariadtak az önállóság
megkísértésétől.

S tartunk csak egy hozzávetőleges
átnézetet az olyanok felett, kik az ipar-
szabadságra hivatkozva, engedélyt bir-
nak oly ipar üzemeltetésére, melyhez folya-
modásuk idejében mit sem értettek. Azt
fogjuk találni, hogy ezeknek száma az
összes önálló iparosoknak mintegy ne-
gyedrészét képezi.

És kérjük most már, mit használ-
tak ezek a honi iparnak? Legyünk őszin-
ték, s valljuk be, hogy semmit, sőt mi
több, még annak kárára is voltak.

Vagy mi okozta azt, hogy az ipar
pang, nem-e a nagy konkurenczia, s mi
idézte elő a nagy konkurencziát, ha nem
a sok, de rossz, kontár iparos.

Mi természetesebb, mint ennek val-
ósága? A fogyasztó közönség száma nem
emelkedik aránylag annyira, mint az
újabb és újabb önálló iparosok száma.
Mert jóllehet a nemzedék nagyobbodá-
sából származik a temérdek újabb ön-
álló honpolgár s így iparos is, s hogy
egy egymástól függve, egymásból kifolyva,
az egyenlőségnek helyre kellene állítva
lennie s mindig párhuzamosan haladnia;
— de itt egy más valami is van, mely az
egyenlőségnek, arányosságunk utját állja
s azt fölbontja.

Ez az, hogy a fogyasztó közönség
szükségleteit nagyrészen a külföldről
fedeztik. Hiába kárhoztatjuk a közönséget,
miért nem használ honi terméket, ennek
is meg van a maga természetes oka, s
egy a kárhozott újra és még sokkal sul-
lyosabban esik vissza fejünkre.

Ha nem is tiszta meggyőződésből,
hogy az jobb, de divatból fogyasztja az
idegen terméket. S ez ismét van maga
után egy káros következmény, s ez a
humbag. Mert sok értelmes iparos és ke-
reskedő felhasználja a közönség jóhisze-
mőségét, s ugyszólván rögeszméjét az
idegen iránt, s saját készítményét átulja
„külföldi“ név alatt. Így csalódik a kö-
zönség a könnyen-hívóság rovására.

S miből származott mindez? Két-
ségtelen, hogy mindez a tétkelen ipar-
szabadság következménye. Mert engedély

hánét elvesztjük, — mert hir szerint, most
már valami 5-ór, — de utóljára, igazán férj-
hez megy Splényi urhoz s esküvéje után
nem is lép fel többet színpadon.

Hogy mily vesztéses leend ez a nép
színházak, azt, kik ismerjük Blahánét, tud-
juk, de tápláljon a remény édes tudata, hogy
majd csak kerül valaki megint, ki elragadja
a közönséget.

A magyarok közül telik minden, —
legfőképen mi nem kellene, dologkerülő, de
jó ha az is van, legalább okulunk a példán
s tartunk tőle, vigyázzunk, ne hogy mi olya-
nakká legyünk. — Jó a féreg a földben —
legalább tisztítja az ugysz elpiszkosodott
földet.

Kiváltképen most, midőn csupa sár az
egész Európa, csak a hegyek mutatnak né-
mi kis téli szint. — Pedig milyen baja ez
a tárczairónak, azt csak az Isten tudja, mily
alkalmas lenne a térről tárczazikket irtani:
Tél van. — Az ég felnyitja álmos szemét,
s alkalmi ajándékainak házából ezüst takaró-
val áldotta meg a didergő telet. — Vidá-
man szól a csengettyű, — vigan repül a
szán a hóborított országúton, hol pár nap-
pal ez előtt feneketlen kátyúk veszedelmes
ismerettségbe hozták az embert, s kiváltkép
ártatlan bordáit a szekér barátságatlan ol-
dalával, — s az ismeretlen nagyságu görön-
gek csökönységétől megrázkodott az agy-
velő. — S most mindezeket kénytelen a
tárcairó eltenni, — majd mikorra ideje lesz.
— De ha jövőre megengedi a t. olvasó kö-
zönség és a t. szerkesztő ur,*) újra tesztem
tisztetémet — — — egy tárcaiban.

Halmay Kázmér.

*) Szivesen látom. Szerk.

adatott boldog-boldogtalannak, olyanok-
nak, kik mesterségükhöz nem értettek
semmit, de azért dolgoztattak olcsón,
rosszul, elárasztották a publicumot rossz
munkával, jutányos áron. — A közön-
ség kapott az olcsó után, nem tudva,
hogy rossz árut kap.

Emellett a jól dolgozó iparos jöve-
delme csökkent, mert nem adhatta áruit
oly olcsón, mint azok, kik rossz anyagot
használnak. Így megcsalva a közönség,
elvezett bizalma a magyar ipar s an-
nak termékei iránt.

Ebből láthatjuk, hogy szükséges,
sőt nélkülözhetlen azon intézkedés, mely-
nél fogva mindazok, kik iparendélyt
akarnak használni, előbb kötelesek le-
gyenek vizsgát tenni az illető iparnak
legalább elméleti részéből. Mert nem
tartjuk lehetőnek, hogy valaki, ki ismeri
iparát, — annak mibenlétét, olcsón bár,
de rossz munkát készíttessen.

Ezen szempontokból kiindulva nem
helyesebbetjük a felirat azon kitételét,
mely az iptársulatokat megakarja fosz-
tani azon adandó jogától, hogy az ipar
gyakorlását szakszerű qualificatiótól füg-
gővé tehesseik.

Kalmár Rezső.

Vidéki levél.

Zombor, 1881. jan. 11-én

Igéretemhez képest sietek tek. szer-
kesztő urat s n. é. olvasó közönségét a teg-
nap tartott rendkívüli megyei közgyű-
lésről röviden értesíteni.

„Alispánválasztás“ mint kitűzött
közgyűlési tárgy még elég vonzerővel
bir, hogy a végtelen sanyaru állapotban
lévő utak daczára nagy számu bizottsági
tagok gyűltek egybe.

A gyűlésnek két fontos tárgya volt.
Első volt a főispán ur indítványa, hogy
a trónörökös ő fenségének nászünnepe
alkalmával a megye 40 tagu bizottság
által vigye meg hódoló üdv- és szeren-
ceskívánatait, mely indítvány természet-
esen egyhangu éljenzéssel elfogadtatott.

Következett a második tárgy, az
alispán választás, melyen a gyűlés ha-
sonló gyorsasággal és könnyűséggel át-
esett, egyhangulag megválasztván az egye-
düllyi folyamodót, Schmausz Endre ő
nagyságát, az apatini kerület országgyű-
lési képviselőjét. A megválasztott alis-
pán hosszú programbeszédet mondott,
melynek lényege abban központosult, hogy
az elődje által kijelölt uton annak segít-
ségével és tanácsával haladni fog, hogy
a mai napon iránta nyilvánult közbizal-
mat megtartván és növelvén, a megye
érdekében és javára minden tehetségét
fölhasználni főtörekvése leend. Hosszan-
tartó éljenzéssel fogadott beszédét a deák
jelmondással fejezte be, hogy „Bács-
Bodroghmege crescat, floreat!“

Hogy a programból a népnevelés
fejlesztésének és emelésének hangsúlyo-
zása nem hiányzott, azt t. szerkesztő ur
akkor is eltalálta volna, ha külön meg
nem említem s hiszem, hogy azon fér-
fiu, ki szülővárosában a népnevelés fel-
virágoztatásán legnagyobb sikerrel fárad-
ozott, ki a megyei községi tanítóegy-
letnek évek óta elnöke — a megyei
népnevelésügyének fejlesztésében is foly-
tonosan tevékeny részt veend.

A közgyűlést követő banketten,
melyen közel másfélszázan részt vettünk,
a legjobb hangulat uralkodott. A főispán
ur éltette a nap hősét, ez viszont előd-
ját a főispánt, Czifrusz tanfelügyelő mind-

kettőt, mint volt tanítványait s mint a
megye kettős fejét, mint tanfelügyelői
missiójának két hatalmas oszlopát. A
következő toasztoknak nem volt hossza
vége. Maradtam stb.

r. l.

Szineszet.

Szombaton f. hó 9-én felemelt hely-
árrakkal adatott a „Kis doktor“ közép-
szerű sikerrel, noha a főbb szereplők —
Peterdini (Fioretta) Kocsis Irma (czim-
szerepben) Vihary (Barabino) Bokor
(alkirály) Peterdi (Coporini) derekassan
iparkodtak a csekélyebb értékű darabot
érvényre emelni.

Vasárnap színre került a régi jó
„Szökött katona“ sikerült előadásban.

Hétfőn ismételtetett a „Kis doktor“
s második előadását többen néztük, mint
az első. Talán a rendez helyiárok és
szelvények okozták, hogy nagybó számu
közönség összegyűlt.

Kedden f. hó 11-én először: Rosen
Gyula 4 felvonásos vigjátéka: a „Czit-
romok“ adatott. A vigjáték — mely
telve van komikus bonyodalmak és élénk
fordulatokkal, a szokatlan szép számmal
megjelent közönséget folyton derült han-
gulatban tartá, és szellemes párbeszé-
deivel gyakran megnevetteté. Az elő-
adásnak Szirmai és Lubinsky Ödön
ujjonan szerződött tagok fellépése köl-
csönözött volna érdeket, ha a közönség
a régi szereplőkkel megüem lett volna
elégedve, kik ügyes játékkal nagyban
járultak a darab sikeréhez. Szirmaiét
(Scherné) ez első fellépése után itélve
is a társaságra nézve határozottan ak-
viziczióának mondhatjuk, mig Lubinsky
Ödönri (Scherr) színyanezt nem állíthat-
juk, mert csinos színpadi alakján kívül
ez este mivel sem igazolta hivatottságát
a színészet iránt. Vedress-ról megvölttség
győződéve, hogy kitünő alakító tehetség
„Ranung őrnagya“ még inkább mege-
rősitett bennünket ezen meggyőződésünk-
ben, az ittassági jelenet zajos tapokra
ragadta a közönséget. Csókáné (Mari)
ugy Vihary (Hirse) teljesen betöltötték
szerepüket; különösen az előbbi mai
szerepe kitünő és helyes felfogásával
igazolta ama rokonszenvet, melyet a
közönség iránta, kedvence iránt érez.
Hegy (Heltau gróf) igyekezete szintén
dicséretet érdemel, s ép úgy megállja
helyét a társalgási és salondarabokban
mint a népszínművekben.

Szerdán 12-én „A három pár cipő“
régí, ismert vigjáték, tulajdonkép bécsi
életkép került színre. — A közönség
igen csekély számmal, mi igazolja azt,
hogy a régi elcsépelet darabok, ha a
szerepek még oly jó kezekben is vannak,
— a közönségre kevés vonzerővel bir-
nak. Peterdy (Flink), Peterdyne (Léni)
kitünő alakításuk és élénk játékkal
folytonos derűtséget keltek. — Kül-
önösen Peterdyne egy pár dalát a kö-
zönség megismételtette. — Dicsérettel
kell kiemelni Csókáné (Éder Laura)
elegans játékát, és Hegy (Stangelmayer)
helyes alakítását, a melylyel mindannyian
közrehatottak az előadás sikerülésére.

Csütörtökön, 13-án Tökés Emilia
asszony jutalomjátékául „Fabriczius ur
leánya“ Wilbrandt hatásos színműve
adatott. — A közönség nem jelent meg
oly számmal, mint azt a jutalmazandó
— ki a társulatnak nemcsak legszorgal-
masabb és legtörekvőbb, de kétségkívül
legkitünőbb tagjainak egyike, — meg-
érdemelte volna. — A darab meséjét
rövid kivonatban lapunk mult számának
tárca rovatában közöltük, s ezáltal csak
azt jegyezzük meg, hogy az, egyike azon
termékeknek, mely a törvényszéki jele-
netek és bünesetek, hatásos, legtöbbször
tulzott alakbani előállításával a kedélye-
ket folytonos és tufeszített izgatottság-
ban tartja, s a gyöngébb érzések szem-
eit megnevésiti. — Jurista szempont-
ból azon körülmény, hogy valakit rab-
lógylkossági kísérletért 30 évi börtönrre

előadva, a Zágrabiak javára, — mert ha a
földrengés Zágrábot tönkre nem teszi ugy,
a mint azt Lampel Róbert kirakatában a
közönség lefénkyépezve szemléli, akkor a
népszínházban talán sohsem adják elő a
„Mukányit.“

Csak hangversenyezni nem akarnak
még a Zágrabiak javára, — az a közönség-
nél nem divatos, mert hiszen most a divat
intézi mindenféle személynek és dolognak
az ő ügyét.

A divat nagy ur! s ez állítást leg-
jobb tudják, kik tapasztalták, — hogy
legjobb protector legtöbbször a divat a ma-
időben.

Egy elegans, művésziileg megkötött
nyakkendőcsokor elég, — hogy valaki az
óhajtott állást, ez által megnyervén a mama
általános tetszését, — a papától megnyerje.
Sőt érvényre fog emeltetni azon nagy
elv is, „hány nyakkendő csokort tudsz kötni,
különféle képen, annyi ember vagy“, s ezen
elv valóban megfelel a mai társadalom kel-
lekeinek, — s éppen oly nagy jelentőségű,
mint Buffonnak a híres mondata: „hány
nyelvet tudsz, annyi embert érsz.“ S ezen
divat folytán a főváros azon közönsége, mely
különösen kedveli a hangverseny zenét, —
most művelvezet nélkül marad, ha . . . Al-
másy Miklós derék zeneművésznünk nem ren-
dezi valóban érdekes hangversenyét a redoute
kis termében, — így tehát csak volt hang-
verseny, s művelvezet is, de nekünk több,
gyakrabban kellene, — fájdalom nincs kilátás
reá. Több kilátásunk van arra, hogy az
operaházunk csak 1883-ban lesz kész,
mert a munka nagyon lassan halad.

De még nagyobb kilátás, hogy a nép-
színház kedvelt csalógnányát az ünnepeit Bla-

ítéljenek, — képtelenség, — levén a szabadság büntetések maximuma 20 év illetőleg élethossziglan az összes Európa codificatióban. Az es sikerének oroszlan részében a jutalmazandó (Reinhold Ida) Osókné (Stern Agatha) egy Vedress a (czimszeresebb) osztotak, kiket a közönség többször és zajosan megtapsolt, — s a kik különösen a 4-ik felvonásban elforduló bűnvizsgálati jelenetben, mely egyike a darab leghatásosabb részletének, — a szó szoros értelmében excellentak — s így a babért kénytelenek vagyunk közöttük egyformán megosztanunk.

Devich.

Különfélek.

— **Baja és Szabadka városok főispánjává Jankovics Aurél** neveztetett ki, mint a fővárosi lapok írják s mint megbízható forrásból magányuton értesültünk. Üdvözölték városunk szülöttét e szép polczon, mert megvagyunk győződve, hogy szülő városa anyagi és szellemi emelésére fényes tehetéseit érvényesíteni fogja.

— **Hírdetmény.** Mely által közhírül tétetik, hogy Korénycsék Vincze ur elköltözése folytán megüresedett törvényhatósági bizottsági tag állomásnak választás utján betöltésére a városház nagytermében 1881-ik évi január hó 30-ik napja tüzetik ki. Választási elnökül id. Petrovác István ur, a választás jegyzőjeit pedig a fegyves biztatott meg. A kitűzött napon tartandó választásnál a szavazás reggeli 8. órákor veszi kezdetét és esti 6 óráig tart, mely szavazására mindazok jogosultak, kik a belvárosban az 1880-ik évre kiigazitott érvényes összeírás alapján választási joggal bírnak. Kelt Baján, 1880. évi december hó 31-én tartott közgyűlésből.

Dr. Hausner Mór s. k. polgármester.

— **Meghívó.** A bajai első nőegylet folyó 1881-ik évi február hó 8-ik napján a „Bárány-vendéglő” termében táncmulatsággal egybekapcsolt jólékonyczélú közvacsorát rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Az ételek és italok ára adagonként 20 krajczár, melyeket az egyletnek kisasszony tagjai jelmezbe öltözve lesznek szivesek kiszolgálni. Belépti díj 60 kr. Jegyek válthatók Pollarman Bertalan és Sárkány Lázár urak gyógyáraitában, és este a pénztárnál. Kezdet 8 órákor. A tiszta jövedelem fele saját, felerészben pedig a magyar orsz. segélyző-nőegylet (vörös kereszt-egylet) bajai II-ik fiókja pénztára javára fog fordítani. Baján, 1881. január hó. Az elnökség.

— **Tűz és emberéletáldozat.** Kis-Csövoly külvárosban a fecskút-czában 9-10-iki éjjel éjtélelött Jánbor Gy. földmives nádfedelű öszszel ujjonnán befedett háza lett a lángok vetejé. Ez alkalommal a kárvallott vejs Pilinszky oly nagy égési sebeket kapott, hogy másnap meghalt.

— **A nemzeti casino által könyvtára javára** f. hó 29-én a „Bárány vendéglő” termében rendezendő táncvigalom, az idény legsikerültebb vigalmának ígérkeznek. A rendező bizottság fáradszorgalmas igyekezetével működik, hogy a bál az egyesülethez méltó, s a résztvevőkre nézve minél kellemesebb emlékü legyen; a siker biztosítékául tekinthetni azon eredményt is, miszerint bályágnál Sárkány Lázárné urnót sikerült megnyerni. — Reményljük, hogy a casino tagjai úgy erkölcsi, mint anyagi támogatásukat nem vonandják meg az első báltól.

— **A „bajai ipartársulatnak” jövő hó 1-én tartandó nagy sorsjátékára több nyeresemény-tárgyat készítenek** a bajai iparos ifjúság egyletének tagjai, melyekre — mint halljuk — a fenti társulat pályadíjakat tűzött ki.

— **Hírek a színház köréből.** Csóka Sándor tevékeny ügybuzgalmu színházigazgató ez időnyben még egy bérletet nyit 20 előadásra. Bérletjegy ára körszékre 12 frt, zártszékre 10 frt. Ajánljuk e vállalatát a m. t. közönség szives figyelmébe s hazajafas pártfogásába. — **Érdekes esteje lesz holnap hétfőn, f. hó 17-én a színházba járó közönségnek.** Frankl Mór, a kis számoló művész, ki csodálatos emlékező tehetségével csaknem az egész világ figyelmét magára vonta, fog előadást tartani. Ritka esték egyike lesz ez, s mi köszönetet szavazunk Csóka urnak, hogy azt részünkre megszervezte. Frankl Mór előadásán kívül még két mulattató vigjáték is kerül színre. — **F. évi január hó 30-án nagy színházi álarozos bál tartatik.** Figyelmesteljünk reá előre is az „inkognitó” mulatni szeretőket.

— **Meghívás a bajai polgári olvasó-egylet által** a „Bárány” vendéglő termében 1881. évi január 20-án rendezendő zártkörű táncvigalomra. — **A tiszta jövedelem a könyvtár javára fordítatik.** Belépti díj 80 kr. Karzatjegy 1 frt.

— **Tudomásul.** A f. évi 1-ső számban közölt nyilttéri fizetésre való felhívásról, mint a kiadó magánüggyéről, előleges értesítést nem nyertem. Szerk.

— **Irodalom.** „Tövisök és vadvirágok” cím alatt közzé tesz Káplány Géza, erzsébetvárosi kir. törvényszéki bíróerkemény-füzetét. Ára 1 frt 50 kr s minden könyvkereskedő utján kapható. Nevezett írótól lapunk már közölt néhány darabot, melyet olvasó közönségünk szivesen fogadott. Tövisök közül bemutatunk kettőt mai számunk tárcza rovatában. — **„Mezei gazdaságunk reformjáról”** című 38 lapra terjedő röpirat jelent meg Aigner Lajos kiadásában Budapesten, ára 40 kr s minden könyvkereskedő utján szerezhető.

Beküldetett.

GYÓGYLEVELEK.

I. Emésztési akadályok.

Az emberi testben azon szervek a legfontosabbak, melyek a bevett anyagot emésztéshé teszik; minden akadály vagy gát ezek rendes működése ellen kisebb-nagyobb bajt, betegséget von maga után. — A hiányos emésztés következtében szenvednek az altest bélrészeit is. Ily bályokból, ha nem alkalmaztatnak azonnal biztos gyógyszerek, származnak azután a különféle betegségek, u. m. vérszegénység, fehérvér, bányadagas, étvágytalanság, savanyu felbőfőzés, fejfájás, gyomor-bajok, a belek (különösen az altestben) eldugulása, hasmenés, puffadás, lesóványkodás, máj- és epe-bajok. — Ha ezen betegségeknek minden ellentállás nélkül hagyjuk pusztító munkájukat folytatni, úgy annak következménye azok folytonos győzelmé és végül a halál lesz.

Statistikailag lett kitüntetve, hogy az emésztés %-ada gyakran saját tudta nélkül, gyakran elhanyagolás, nem hasznos vagy éppen ártalmas szerek használata folytán az emésztő-szerek betegsége által oly súlyos bajokba esik, mint a hypochondria, melancholia, hysteria, köszvény és csusz-bajok.

Az emésztési akadályok rendszeren az emésztéshez szükségeltető gyomor- és bél-medvek kellő elkülönítésének hiánya által idézettek elő. Ezen irányban keil tehát a bajok gyógyítását eszközölni; nem szabad drasztikus, erősen ható, az emésztő szerveket csak még jobban mezaravó szereknek használatba jönni, csak oly gyógyszereknek, melyek a gyomornyalkahártyát és bélmirigyét nagyobb tevékenységre (elkülönzésre) enyhén ingerlik.

Mint az ilyen esetekben a legbiztosabban és legelőnyösebben ható gyógyszer ajánlatjuk a Brandt Richárd schaffenhausei gyógyszerész által készített s ugynevezett schweiczi-labdacsokat.

Sok orvos konstatalta, hogy ezek hálása különösen kellemes s hogy ezen labdacok a testnek ártalmas anyagot nem tartalmaznak.

Brandt Richárd schaffenhausei gyógyszerész bajai képviselője Geiger Károly gyógyszerész ur, kinél ezen labdacok szintén kaphatók csakis bádognyban; egy 50 szemet tartalmazó doboz ára 70 kr, egy 15 szemet tartalmazó, melyet kísérlettel végett ajánlunk, ára 25 kr. Vásárlásnál ügyeljünk arra, hogy minden dobozán egy fehér keresztnek vörös mezőben s a készítő nevének kell állnia.

— **„The Gresham” Londonban.** A körülmenyes évi jelentése m. év június hó 30-án elmut 32 ik üzletévről, ezen Ausztria-Magyarországnak is létező biztosító-intézetnek, mely m. évi november hó 18-án a részvényesek évi rendes közgyűlése alkalmával adott be, előttünk fekszik. Ezen jelentésből vesszük a következő jelentékenyebb pontozatokat, melyek ezen intézet virágzó állapotáról tanuskodnak. — A mult év eredménye különösen kedvező volt. Ezen évben 6205 biztosítási bevallás történt 58,733.650 frank volt, melyekből 4717 44,008.150 frank biztosítási összeggel fogadtattak el, melyekről szabályszerű kötvények állítottak ki. A díj-jövedelem, levonva a viszbiztosításra fordított összeget, 11,174.812.90 frank volt, — mely összegbe az első biztosítási év díjai 1,424.034.45 frankkal beleszámítvák. — A kamatszámja mérlege 2,903.172.20 franka rugott, és díjbevétele hozzáadva a társulat bevételét 14,077.985.10 franka emelte. Az éven át a társulathoz benyújtott és kiizetesre előadott kötvények összege 5,422.437 50 frank, mely összegből 75,000 frank viszbiztosítva volt. A követelések kiállításai és vegyes biztosítási bevallásokból stb., melyek esedékessé váltak 2,666.374 frank. Kötvények visszaváltására 917,408.35 frank adatott ki. — A biztosítási tartalék, melynek létezése a szerződési kötelezettségek kiegyenlítését biztosítja 4,408.267 frankkal emelkedett. — A társulat a mult évben Budapesten és Bécsben házakat is vett 3,057.000 frank értékben, melyekben az intézet irodai helyiségei léteznek. A realizált vagyon összértéke az üzletév végével 70,623.179.50 frk volt. A vételárnál kimutatott többlet az értéket illetőleg tekintetbe nem vétett, miután ezen értékek még nem valósitattak, tehát azonnali nyereségy forrásnak nem is tekinthetők. Ezen többletnek azonban jelentősége igen nagy; össziti a kezessége, mely a társulat által nyujtatik. — A jelentéshez a társulat egy körülményes vagyon-kimutatása van mellékelve, melyből a következő tőkeelhelyezések láthatók. — Az angol kormány bizottságában 3,714.989.80 frk, más államok bizottságában 11,616.083.45 frk, vasutrszvények, elsőbbségi és törzsrszvényekben 1,135.119.70 frk, vasuti és más adósevelekben 20,889.274.70 frank, házbirtokban 11,385.887.90, zálogokban 8,601.611.65 és más különféle biztosítóokban 13,279.262.30 frank.

Üzleti tudósítás.

Baján, 1880. január 12-én.

Buza	10.80
Zab	5.20
Bab	7.50
Árpa	5.80
Rözs	9.40
Köles	5.30
Kukoricza	4.50

Az árak 100 kilogr. után.

Felölös szerkesztő: Dr. BARTSCH SAMU.

Különlegességek.
MÜLLER J. L.,
előtt
VADÁSZ FERENCZ ötv. utóda illatszertárából
„A VIRÁGKIRÁLYNÉHOZ” BUDAPESTEN.
Főüzlet. IV. koronaherceg-utca. Fióküzlet: 2. szám (Párisi-ház.) vácz-utóca II-dik szám.

POUDRE DE SERAIL.
Blahe né Luiza művésznő kedvenc arczpára.

— **CREME POMPADOUR.** —
— **EAU DE SERAIL.**
— **PATE DENTIFRICE GLYCERIN.**
— **ELIXIR GLYCERINE dentifrice pour la Bouche.**
— **VERMILLINI FOGPOR.**
— **Dr. REIBER'S FOGPOR.**
— **SAYON GUIMAUVE (rózs-gyökér-zsáppan).**

I G É R V É N Y E K.

Huzás már január 1. és 15-én.

HITEL-SORSJEGYEKRE
csak 5 frt.

BÉCSI SORSJEGYEKRE
csak 2 $\frac{1}{2}$ frt.

TISZAI SORSJEGYEKRE
csak 2 $\frac{1}{2}$ frt.

már bélyeggel együtt. Mindhárom csak 9 forint
sorsjegyek részletfizetésre.

Salzburgi sorsjegyek

eladom 2 frtos 15 havi részletre, főnyeremény 20,000 frt évenként 2 huzás.

Insbrucki sorsjegyek

eladom 10 havi részletfizetésre, csak 3 frtjával, főnyeremény 30,000 frt, évenként huzás.

Krakói sorsjegyek

eladom 4 havi részletfizetésre csak 2 frtjával, főnyeremény 20,000 frt, évenként 3 huzás.

Hitel sorsjegyek

eladom 21 havi részletfizetésre csak 10 frtjával, főnyeremény 200,000 frt, évenként 4 huzás.

Bécsi sorsjegyek

eladom 25 havi részletfizetésre csak 5 forintjával, főnyeremény 200,000 frt, évenként 4 huzás.

Tiszavölgyi sorsjegyek

eladom 25 havi részletfizetésre csak 5 frtjával, főnyeremény 100,000 frt, évenként 3 huzás.

Braunschweigi sorsjegyek

eladom 10 havi részletfizetésre, csak 5 frtjával, évenként 6 huzás. főnyeremény 240,000 V. B. mark aranyban.

Szászmeiningeni sorsjegyek

eladom 11 havi részletfizetésre csak 2 frtjával főnyeremény 12,000 frt o. é évenként 6 huzás

Az első részlet lefizetése után a sorsjegy azonnal a vevő tulajdonát képezi, s az illető már a legközelebbi huzásnál január hóban valamennyi nyereményre egyedül játszik,

LÖBY J. bank- és váltóüzlete Budapest, hatvani-utca 17. szám.

Figyelemreméltó mellékkereset.

Minden rangu egyénnek üzlettem képviselője által nagyobb mérvű provizótiót szerezhet.

Előfizetési felhívás.

1880. október 1-én egy egész évi előfizetést nyitottunk a

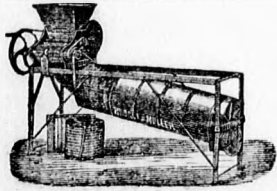
„MAGYAR MERCUR“-ra

mely magyar-német szövegben havonként 2-szer jelenik meg és pedig közvetlen minden jelentékenyebb huzás után, könnyen érthető és czélszerű tabellás áttekintéssel, közli a hiteles huzási jegyzőket, továbbá a hátralékokat t. i. a kisorsolt, de még át nem vett nyereményeket ennél fogva a sorsjegy birtok sokra nézve nélkülözhetlen közlöny. — Előfizetési ár bérmentesen hazhoz küldve vagy a posta útján egy egész évre csak 2 frt.

A „MAGYAR MERCUR“ kiadóhivatala hatvani-utca 7. szám Budapesten.

Minden kiváltságon az első érdem-eremmel kitüntetve.

Ezüstérem Páris 1878.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rosta-lemez gyára
Budapesten

a Margit-híd közelében, készít

Trieuröket (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.

Trieur hengereket malmok számára.

Koptatókat.

Szelelő rostákat.

Szitákat és rostákat cséplőgépek számára.

II. évfolyam.

II. évfolyam.

MERCUR

HITELES SORSOLÁSI ÉRTESÍTŐJE

osztrák magyar és külföldi sorsjegyek, kisorsolható állam- és magán-kötvények, vasutak, gőzhajó- és ipar-részvények, elsőbbségi kötvények, záloglevelek stb. meg Folyóirat bank-, pénzügyi- és vasuti-ügyekben.

1881. január 1-ével új egész évi előfizetést nyitunk a

—TIZENEGYEDIK—ÉVFOLYAMRA.

A **MERCUR** magyar-német szöveggel 3—4-szer jelenik meg minden hónapban szűkség esetén azonban többször is és pedig minden jelentékenyebb huzás után; tartalmazza könnyen érthető rövidséggel, czélszerű és lajstromi áttekintéssel hiteles sorsolási jegyzőket valamint a **hátralékokat** azaz a kisorsolt de még fel nem vett nyereményeket, ennél fogva értékpapírral bíró kö-önsegnek egy nélkülözhetetlen közlöny.

Előfizetési ára bérmentve a hához hordva vagy postán küldve egész évre csak 2 frt.

A **MERCUR** kiadóhivatala
Budapesten
Dorottya-utca 12.

Van szerencsék az előfizetésre meghívni és kérjük az címeket tisztán kitölteni valamint az utolsó posta-állomás megjelölését is. — Az összeg beküldése legczélszerűbben és legelőször postautalványon! — Eszközölhet.

Nincs többé köhögés!!

Egger-féle mellpasztillák.

Legkellemesebb, legbiztosabb gyógyszer **köhögés, rekedtség, torokbajok** és mindenemű nyakbajok ellen. Eredeti dobozokban 25 kr. — 50 kr.

Egger-féle GILISZTA-CHOKOLÁDÉ

Igen kellemes szer gilisztaban szenvedő gyermekeknek, valamint felnőtteknél is eredeti táblácskákban minden nagyobb gyógyszertárban kapható. Szétküldés pontosan utánvét mellett a készítő által naponta. — Kevesebb mint 1 frt értékű mennyiség nem küldik.

Egger A.

Budapesten, Erzsébettér 9. szám.

Kapható **Baján**: Pöllerman Bertalan, Bozsek József és Sárkány L. gyógyszerész uraknál.

Zombor: Weidinger A. S. kereskedő urnál.

Ujvidék: Grossinger, gyógyszerész urnál.

Zenta: Heiszler F. gyógyszerész urnál

NÁNAY LAJOS

KÖNYVNYOMDÁJA

elvállal mindennemű e szakba vágó

— M U N K Á K A T —

a legjutányosabb árak mellett.

Üzlethelyiség: Baján, Bódog-teren, Scheibner-féle házban.